VLAAMS PARLEMENT

stuk **424** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 10 maart 2010 (2009-2010)

Voorstel van resolutie

van de dames Irina De Knop, Ulla Werbrouck en Elisabeth Meuleman,
de heer Herman Schueremans en de dames Vera Van der Borght,
Ann Brusseel en Annick De Ridder

betreffende het opstellen van een actieplan met betrekking tot de maatschappelijke aanvaarding en integratie van holebi's

verzendcode: OND

TOELICHTING

1. 140 jaar 'homoseksualiteit'

De term homoseksualiteit bestaat meer dan 140 jaar. De uitdrukking werd in mei 1868 gecreëerd door de Hongaarse journalist Karl-Maria Kertbeny, die opkwam voor de mensenrechten en geen boodschap had aan de toen gangbare termen als sodomie en pederasten. Nadat een bevriende homo zelfmoord had gepleegd omdat hij gechanteerd werd, besloot Kertbeny zich in te zetten om homoseksualiteit uit het strafrecht te halen. Om die doelstelling kracht bij te zetten ontwikkelde hij een nieuw woord, bestaande uit het Griekse prefix 'homo' (gelijk) en het Latijnse 'sexualis', dat hij voor het eerst gebruikte in een brief die hij in mei 1868 schreef aan een mensenrechtenadvocaat.

Helaas is de strijd 140 jaar later nog steeds niet gestreden. Respect voor het individu is een pijler van het liberalisme. Dat geldt des te meer in het persoonlijke leven en meer in het bijzonder als het aankomt op wezenlijke persoonlijke eigenschappen, zoals seksuele geaardheid.

Naast een aantal feitelijke gegevens en cijfergegevens, biedt deze toelichting een stand van zaken van het holebibeleid op Vlaams niveau. Daarnaast overloopt ze de belangrijkste eisen van de Holebifederatie. Besluiten doet ze met voorstellen om het Vlaamse holebibeleid aan te vullen en te verfijnen.

2. Enkele cijfers

Hoeveel homo's, lesbiennes en biseksuelen – kort: holebi's of in het Engels GLBT's[1] – er zijn in dit land, valt moeilijk te zeggen. Lang niet alle holebi's zijn openlijk over zichzelf. Volgens het Zzzip-onderzoek[2] van de vakgroep Sociologie van de Gentse universiteit onder leiding van professor John Vincke is 3 à 7% van de Vlaamse bevolking homoseksueel, lesbisch of biseksueel. De cijfers staan voor ongeveer een kwart miljoen Vlamingen. Diverse internationale onderzoeken spreken over schattingen van 5 à 10%.

Verder blijkt dat tussen de 10 en 20% van de bevolking rechtstreeks te maken heeft met homoseksualiteit, omdat iemand in de directe omgeving homo of lesbisch is. Een ander opvallend cijfer is dat het besef of iemand holebi is op vrij vroege leeftijd ontstaat. Ongeveer 60% van de Vlaamse holebi's weet voor zijn of haar negentiende verjaardag hoe de vork in de steel zit. Daartegenover staat dat een aanzienlijke groep van 40% pas na het negentiende levensjaar zich bewust wordt van zijn of haar homoseksualiteit.

Het slechte nieuws is dat uit onderzoek blijkt dat 1 op 3 jonge holebi's ooit het idee heeft gehad om zichzelf te doden. Uit een recente studie van VUB-onderzoeksters Miranda Schoonacker en Eva Dumon[3] naar het sociaal en mentaal welbevinden bij de Vlaamse lesbische en biseksuele meisjes blijkt dat 1 op 5 ondervraagde meisjes de emotionele gevolgen van het holebi-zijn zwaar vindt. 4 op 10 van de meisjes kreeg te maken met verbaal of psychisch geweld en meer dan de helft van de meisjes heeft ooit aan zelfdoding gedacht. 15% heeft minstens één zelfmoordpoging achter de rug. Uit andere studies blijkt dat bij de jongens 1 op 8 geprobeerd heeft zich het leven te benemen.

---

1 Gays, Lesbians, Bisexuals and Transgenders. In tegenstelling tot de Nederlandse verzamelnaam worden in het Engels de transseksuelen wel tot dezelfde doelgroep gerekend.

2 De grootschalige studie werd in 2006 afgerond. In het najaar van 2008 wordt een nieuw onderzoek gestart. De resultaten daarvan worden verwacht in 2011.

3 'Welebi – Onderzoek naar het mentaal en sociaal welbevinden van lesbische en biseksuele meisjes' van Miranda Schoonacker en Eva Dumon. Onderzoek uitgevoerd door de Vrije Universiteit Brussel, vakgroep Medische Sociologie, in opdracht van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, april 2009, Gelijke Kansen in Vlaanderen.

Ondanks de vele campagnes en de aanhoudende sensibilisering blijven hiv-besmetting en aids in ons land relatief gezien vooral 'homoziektes'.[4] Weliswaar is 54,4% van de hiv-infecties opgelopen via heteroseksuele contacten, maar in 2002 bedroeg dat aandeel nog 67,3%. In 2008 werden in totaal 1079 nieuwe diagnoses van hiv-infecties vastgesteld. Dat zijn gemiddeld nagenoeg drie besmettingen per dag. Evenwel, als we enkel naar de Belgische besmette mannen kijken, hebben 69,5% seksuele contacten gehad met een andere man, terwijl amper 25,1% van de hiv-infecties bij de besmette Belgische mannen veroorzaakt is door heteroseksueel contact. Ter vergelijking: voor de vrouwen met Belgische nationaliteit wordt een heteroseksuele overdracht genoemd in 88,7% van de gevallen. Het maakt dat naar schatting 1 Vlaamse homoman op 20 besmet zou zijn. Bij heteromannen bedraagt dat cijfer 1 op 20.000. Daar zijn verscheidene verklaringen voor. De groep homoseksuele mannen is een relatief kleine, gesloten groep. Daardoor kan één seksueel contact al voldoende zijn om besmet te raken. Bovendien hebben homomannen gemiddeld meer wisselende seksuele contacten en is de kans op infecties groter via anale seks.

Sinds 1986 zijn de nieuwe hiv-diagnoses in België geëvolueerd van gemiddeld 1,9 naar 2,9 per dag gerapporteerde gevallen. Tussen het begin van de epidemie in België en 31 december 2008 werden in totaal 22.213 personen aangegeven als zijnde geïnfecteerd door het hiv-virus. Bij de geïnfecteerde personen vindt men 1,6 maal meer mannen dan vrouwen. De sterkst vertegenwoordigde leeftijdsklasse op het ogenblik van de diagnose, is die van 30-34 jaar bij de mannen en die van 25-29 jaar bij de vrouwen. De nationaliteit, het geslacht en de waarschijnlijke overdrachtswijze zijn bekend voor 12.810 patiënten (64,0%). Tussen 2005 en 2007 is de proportie personen van Belgische nationaliteit gestegen van 36,5% naar 42,0% van de patiënten van wie de nationaliteit bekend is.

Tijdens de zomermaanden van 2008 heeft de aidsafdeling van het Universitair Medisch Centrum (UMC) Sint-Pieter in Brussel gesteld dat het aantal nieuwe seropositieven in ons land zorgwekkend is. Jaarlijks komen er duizend nieuwe patiënten bij. Voldoende om te spreken van een nieuwe 'epidemie' volgens het UMC. Uit ander onderzoek van de Universiteit Gent in samenwerking met Sensoa bij 1736 homo- en biseksuele mannen is dan weer gebleken dat 29% van de homo- en biseksuele mannen meer dan vijftig bedpartners heeft gehad. 18% had meer dan honderd partners en 5% meer dan vijfhonderd. Daar staat tegenover dat 41% er tien of minder had. 37% van de respondenten had het voorbije halfjaar onbeschermde anale seks. In meer dan de helft van de gevallen was de vaste partner de enige met wie dat gebeurde. 53% had zich het afgelopen halfjaar laten testen op een soa en 57% had zich laten vaccineren tegen hepatitis. Op dit ogenblik voert de vakgroep Huisartsgeneeskunde van de VUB een onderzoek naar seksualiteit bij homomannen. Met de bevindingen hoopt dokter Johan Vansintejan in een doctoraat een aantal clichés over homoseks te doorprikken. Het proefschrift, dat ook peilt naar het verlangen en welbevinden van relaties, wordt over twee jaar afgerond.

De Vlaamse samenleving is vaak 'schijntolerant' ten aanzien van holebi's. Meer dan 1 op 6 medeburgers heeft bijvoorbeeld liever geen holebi als buur. Bij moslimjongeren is dat zelfs 64%. Het risico op discriminatie is nog steeds zeer reëel. Uit het jaarverslag 2007 van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding blijkt dat seksuele geaardheid als discriminatiegrond met 135 meldingen 11% van alle niet-raciale klachten vertegenwoordigt. De stijging van het aantal meldingen is minder groot dan in 2006, maar toen was er een stijging met 40%. In 2007 bedraagt de stijging 'nog maar' 22%. Klachten over seksuele geaardheid worden in driekwart van de gevallen door mannen ingediend.

Uit onderzoek van prof. M. Hooghe blijkt dat gemiddeld 29% van de bevraagde jongeren een uitgesproken negatieve houding ten aanzien van holebirechten vertoont. Een nieuwe studie van dr. Alexis Dewaele en anderen van de Universiteit Antwerpen en de Universi-

[4] De cijfers uit deze en de volgende paragraaf zijn afkomstig uit het Jaarrapport 'Epidemiologie van Aids en HIV-infectie in België. Toestand op 31 december 2007' www.iph.fgov.be/pdf/jaarrapport_aids_2007.pdf.

teit Hasselt[5] bij 4000 jongeren tussen de 12 en 21 jaar toont aan dat 1 op 5 jongens vindt dat holebi's niet dezelfde rechten als hetero's mogen hebben. Tevens wil 1 op 5 jongens liever niet gezien worden met een holebi. 1 op 10 jongens vindt seks tussen twee mensen van hetzelfde geslacht 'vies'. Het goede nieuws is dat meisjes positiever staan tegenover holebi's. Bovendien mag uit de resultaten niet worden afgeleid dat Vlaamse jongeren uitdrukkelijk homofoob zijn. De resultaten van de Vlaamse studie zijn immers gelijklopend met het Europese gemiddelde. Wel moet worden aangestipt dat 80% van de respondenten hoger opgeleid was. Aangezien lager opgeleiden in het algemeen negatiever tegenover homoseksualiteit staan, mag dus worden aangenomen dat de situatie in werkelijkheid nog iets minder 'rooskleurig' is dan de studie voorstelt.

Ook op de werkvloer blijkt dat de seksuele voorkeur wel degelijk invloed heeft op de beroepsloopbaan. Niet zozeer financieel, maar behoorlijk sterk op het vlak van welzijn, promotiekansen en indirecte homofobe agressie. Zo voelt 17% van de Vlaamse holebi's zich helemaal niet verbonden met zijn of haar collega's op het werk. Voor de doorsnee Vlaming is dat 9%. Voor 30% van de holebi's beïnvloedt hun holebi-zijn de jobkeuze, 28% de keuze voor het bedrijf en voor 34% de beroepssector. 22% van de Vlaamse holebi's verbergen hun seksuele geaardheid 'vaak tot altijd' op het werk. In Wallonië is dat zelfs 34%. Vlaamse holebiwerknemers merken echter veel duidelijker dan de Waalse (44% ten aanzien van 17%) dat ze in de dagelijkse werksfeer problemen ondervinden. In Vlaanderen probeert 62% van de holebi's openlijk te praten over het homo/lesbisch-zijn, in Wallonië maar 44%. Algemeen is er voor slechts 55% van de holebi's geen echt verschil in gedrag van de collega's na hun coming out.[6]

In 2008 is uit bevindingen van de dienst Emancipatiezaken van de Vlaamse overheid cijfermateriaal gepubliceerd in de studie '(on)Zichtbaar holebi'[7]. De resultaten van die studie lagen in de lijn van de studie 'Situatie van holebi's op de werkvloer'. Zo bleek uit de enquête dat 3 op 10 werknemers geen holebi's op het werk kennen of het niet weten. 59% van de respondenten bevestigt dat homoseksuele, lesbische en biseksuele werknemers hun seksuele voorkeur pas na een tijd op het werk te kennen geven. Homoseksuele (76%) en lesbische (77%) werknemers bevestigen die bevinding in nog veel sterkere mate. Niet verwonderlijk als blijkt dat 39% van de homo's en 38% van de lesbiennes al negatieve reacties van collega's hebben vastgesteld tegenover een holebicollega die openlijk voor zijn seksuele voorkeur uitkomt. Homonegativiteit is echter het meest uitgesproken bij heteromannen, jonger dan 25 en ouder dan 55 jaar. Zo zou liefst 39% van de heteromannen, jonger dan 25 jaar, het een punt vinden indien hun zoon homo zou zijn. Op de werkvloer worden homofobe reacties vastgesteld. Nagenoeg 1 op 4 holebi's ondervindt verbale intimidaties, bijna de helft maakt gewag van seksueel getinte insinuaties, bijna 1 op 5 merkt negatie wegens seksuele voorkeur op (tegenover amper 3% bij heterorespondenten) en ook scheldwoorden of spotnamen worden door bijna de helft van de respondenten opgemerkt.

Onderzoek in Vlaanderen toont aan dat een kwart van de ondervraagde holebi's die sport beoefenen in een reguliere sportvereniging zijn holebi-zijn verzwijgt. Slechts 9,5% doet een volledige coming out, 66% licht slechts enkele medesporters in. Uit Nederlands onderzoek

[5] 'De schoolloopbaan van holebi- en heterojongeren', een studie in opdracht van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, uitgevoerd door dr. Alexis Dewaele e.a. (Universiteit Antwerpen en Universiteit Hasselt), mei 2009.

[6] De cijfers komen uit het wetenschappelijk onderzoek 'Situatie van holebi's op de arbeidsvloer', een studie in opdracht van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, uitgevoerd door prof. dr. John Vincke (vakgroep Sociologie-Universiteit Gent), mei 2008.De bevindingen zijn gebaseerd op een enquête uitgevoerd bij een totale onderzoeksgroep van 2497 respondenten, van wie 1814 Nederlandstaligen en 683 Franstaligen.

[7] '(on)Zichtbaar holebi. De situatie van homoseksuele, lesbische en biseksuele werknemers op de werkvloer van de Vlaamse overheid.' dienst Emancipatiezaken, Vlaamse Overheid, 2008.

blijkt dat homoseksuele sporters te maken kunnen krijgen met uiteenlopende negatieve reacties zoals schelden, treiteren, vermeden worden in douche en/of kleedruimtes, intimidatie of openlijke discriminatie.

Veel jongeren zijn aangesloten bij een sportvereniging in de periode waarin ze ontdekken dat ze homoseksueel zijn. Het feit dat 72% van de sportende holebi's in een reguliere sportvereniging gestart is, maar dat slechts 27% op het moment van de ondervraging in het Vlaamse onderzoek nog lid was van zo'n reguliere vereniging, doet vermoeden dat holebi's zich niet zo goed op hun plaats voelen in die reguliere verenigingen.

3. De doorbraak: de openstelling van het huwelijk voor personen van gelijk geslacht

De openstelling van het burgerlijk huwelijk voor personen van gelijk geslacht was een beslissende stap voor de maatschappelijke aanvaarding en gelijkstelling van homoseksuele en lesbische koppels.

Nederland was de gangmaker. Daar werd de openstelling van het burgerlijk huwelijk vanaf 1 april 2001 van kracht op basis van de Wet Openstelling Huwelijk van 21 december 2000. België volgde in 2003 met de wet van 13 februari 2003 tot openstelling van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht. Sinds 1 juni 2003 is de wet in werking getreden. Op 18 mei 2006 werd in België ook het adopteren van kinderen door mensen van hetzelfde geslacht wettelijk geregeld. Verder is het 'homohuwelijk' ingevoerd in Spanje (12 juli 2005), Canada (21 juli 2005) en Zuid-Afrika (12 november 2006). In Noorwegen werd de wet op 11 juni 2008 door het parlement gelegaliseerd. De eerste huwelijken tussen personen van gelijk geslacht zijn sinds begin 2009 mogelijk. In Zweden kan het sinds 1 mei 2009. Dit jaar volgt ook de openstelling van het burgerlijk huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht in Portugal, dat daarmee het achtste land ter wereld en het zesde in Europa is waar holebi's volwaardig kunnen trouwen.

In de Verenigde Staten valt het huwelijk onder de bevoegdheid van de deelstaten en niet onder de federale wetgeving. Momenteel erkent enkel Massachusetts het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht. Dat was ook het geval in Californië, maar in een referendum, dat gelijk viel met de Amerikaanse presidentsverkiezingen op 4 november 2008, hebben de kiezers die regeling ongedaan gemaakt. Vermont, Connecticut, Hawaï, Maine, New Jersey en het District of Columbia hebben geregistreerde partnerschappen of een andere wettelijke bescherming voor koppels van hetzelfde geslacht.

In Israël zijn homohuwelijken niet mogelijk, maar worden buitenlandse huwelijken wel erkend op basis van een uitspraak van het Oppergerechtshof van 21 november 2006.

Sinds 2003 worden in België jaarlijks gemiddeld een 2200-tal huwelijken afgesloten tussen koppels van gelijk geslacht. Een cijfermatig overzicht in onderstaande tabel voor de periode 2003-2007:

	2003	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**
Holebi's					
Vlaanderen	1144	1507	1385	1486	1542
België	1554	2138	2054	2248	2300
Hetero's					
Vlaanderen	50.943	54.006	51.666	53.503	54.898
België	93.805	99.803	94.666	96.966	98.951

Ter vergelijking: het aantal huwelijken tussen personen van gelijk geslacht in Nederland bedraagt om en bij de 2400 in 2001, 1838 in 2002, 1600 in 2003, 1200 in 2004 en 1166 in 2005. Ook in 2006 schommelde het aantal huwelijken rond de 1200. Eind 2006 werden in Amsterdam alleen 1291 huwelijken afgesloten sinds de invoering van de wet vijf jaar eerder.

4. Homoseksualiteit is een misdrijf in 86 landen

4.1. Verschil tussen theorie en praktijk.

De tolerantie in ons land ten aanzien van homoseksuelen staat in schril contrast met de negatieve houding in heel wat andere landen. Volgens het rapport over homofobie van de ILGA, de International Lesbian and Gay Association, kunnen homo's en lesbiennes in 86 landen[8] een gevangenisstraf krijgen vanwege hun seksuele oriëntatie en homoseksuele activiteiten. In zeven landen – Iran, Jemen, Mali, Saoedi-Arabië, de Seychellen, Soedan en de Verenigde Arabische Emiraten – hangt hun daarvoor de doodstraf boven het hoofd.

Er moet wel worden aangestipt dat niet alle landen die wet in de praktijk toepassen. Tot nu toe hebben zestig landen publiekelijk verklaard dat ze rechten in verband met seksuele oriëntatie steunen. Met andere woorden: het aantal landen dat openlijk negatief staat tegenover homoseksualiteit, is nog steeds groter dan het aantal landen dat zich openlijk tolerant toont ten aanzien van mensen met een seksuele voorkeur voor personen van hetzelfde geslacht.

Op initiatief van Frankrijk, in het tweede semester van 2008 EU-voorzitter, heeft de Europese Unie middels een VN-resolutie recent een initiatief genomen om homoseksualiteit op wereldschaal uit het strafrecht te halen. Het goede nieuws is dat die resolutie de steun kreeg van 66 van de 192 landen die deel uitmaken van de Algemene Vergadering van de VN tijdens de bespreking ervan op 18 december 2008. Het was bijzonder hoopvol te mogen vaststellen dat ook een aantal Afrikaanse, Aziatische en Latijns-Amerikaanse landen[9] de resolutie steunden. Het slechte nieuws was dat het Vaticaan actief oppositie voerde tegen de resolutie. De holebivriendelijke verklaring stuitte ook op verzet van een groep van landen die met een tegenverklaring kwamen. In die verklaring wordt het principe van non-discriminatie en gelijkberechtiging weliswaar erkend, maar wordt ook gesteld dat universele mensenrechten niet bedoeld zijn om de aandacht te richten op de rechten van bepaalde groepen, in dit geval dus de holebi's. De tegenverklaring, naar voren geschoven door de Organisaties van de Islamitische Conferentie (OIC), werd voorgelezen door Syrië. Ze kreeg de steun van 57 landen. Syrië en het Vaticaan werden door de Holebifederatie voor hun 'inspanningen' op 17 januari 2009 'onderscheiden' met de Homofobieprijs. Het is evenwel een hoopvol teken dat er uiteindelijk meer landen actief de oorspronkelijke EU-resolutie dan de Islamitische tegenresolutie steunden.

4.2. Homoseksualiteit en sodomie

Voor een goed begrip: er dient een onderscheid te worden gemaakt tussen wetgeving inzake sodomie en homoseksualiteit. Terwijl homoseksualiteit gaat over seksueel verkeer tussen personen van hetzelfde geslacht, heeft sodomie betrekking op handelingen die niet tot voortplanting leiden – met name anale seks. Antisodomiewetten gaan er onder meer vanuit dat niet op voortplanting gerichte seks tegennatuurlijk is.

In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, beperkt sodomiewetgeving zich niet tot uitsluitend homoseksuelen. De meeste wetten veroordelen anale en orale seks bij zowel

[8] De ILGA heeft een wereldkaart getekend waarop te zien is in welke landen homoseksualiteit strafbaar is. De kaart is terug te vinden via deze link: http://www.ilga.org/map/LGBTI_rights.jpg.

[9] Argentinië, Bolivië, Brazilië, Kaapverdië, de Centraal-Afrikaanse Republiek, Chili, Colombia, Cuba, Ecuador, Gabon, Guinee-Bissau, Japan, Mexico, Nepal, Nicaragua, Paraguay, Sao Tome en Principe, Oost-Timor, Uruguay en Venezuela.

homo's als heteroseksuelen, maar over het algemeen worden of werden alleen homoseksuelen veroordeeld voor overtredingen. De eerste wet die specifiek tegen homoseksueel geslachtsverkeer gericht was, werd in 1533 ingevoerd door Hendrik VIII van Engeland als de Buggery Act; die wet werd pas in 1841 afgeschaft. Na de publicatie van het Britse Wolfenden Rapport in 1953 werd in veel westerse landen homoseksualiteit gedecriminaliseerd, maar bleven de antisodomiewetten intact. De Amerikaanse senator Joseph McCarthy, die in de jaren 50 probeerde om de Amerikaanse overheid van communisten te zuiveren, was ook voorzitter van een comité dat een rapport 'Homoseksuele en andere seksuele perverse werkgevers bij de overheid' publiceerde.

Pijnlijk detail: heel wat Afrikaanse en Aziatische landen, waar men nu de meest strenge houding ten aanzien van homoseksualiteit en sodomie erop nahoudt, hebben die wetgeving te 'danken' aan de kolonisatie. Vóór de komst van de Europese kolonisatoren hadden zij niet eens een wetgeving ter zake.

5. Er is al veel gebeurd in Vlaanderen

Op 4 mei 2005 presenteerden volksvertegenwoordigers Annemie Turtelboom en Hilde Vautmans, senator Margriet Hermans en Vlaams volksvertegenwoordiger Herman Schueremans namens de VLD tijdens een persconferentie de nota 'La vie en rose loopt niet altijd over rozen – VLD-aandachtspunten voor een eigentijds holebi-beleid'[10]. Aangezien de VLD vanuit de politiek een duidelijk signaal wilde geven dat het de partij menens was om de maatschappelijke aanvaarding van holebi's permanent te bepleiten, werd in elk van de drie assemblees een holebimeter of holebipeter aangesteld.

De stellingen in de perstekst werden omgezet in parlementaire initiatieven. Zowel in de Kamer[11], de Senaat[12] als het Vlaams Parlement werden voorstellen van resolutie ingediend betreffende de algemene maatschappelijke aanvaarding en gelijkschakeling van holebi's. Aangezien deze toelichting zich toespitst op de Vlaamse aangelegenheden, beperken we ons in deze tekst tot de initiatieven op Vlaams niveau.

– Op 15 juni 2005 werd het voorstel van resolutie van de heer Herman Schueremans, de dames Margriet Hermans en Marleen Vanderpoorten, de heer Sven Gatz en de dames Dominique Guns en Annick De Ridder betreffende de algemene maatschappelijke aanvaarding en gelijkschakeling van holebi's (*Parl. St.* Vl. Parl. 2004-05, nr. 391/1) ingediend in het Vlaams Parlement. Dat stuk werd uiteindelijk de basis van de op 26 april 2006 goedgekeurde gelijknamige meerderheidsresolutie van de heren Herman Schueremans, Jan Roegiers en Sven Gatz en de dames Hilde Crevits, Helga Stevens en Else De Wachter (*Parl. St.* Vl. Parl. 2005-06, nr. 633/1-3), die tevens het voorstel van resolutie van de heer Jan Roegiers c.s. betreffende het uitroepen van 17 mei tot nationale dag ter bestrijding van homofobie (*Parl. St.* Vl. Parl. 2004-05, nr 323/1) integreerde. De resolutie-Schueremans vroeg aan de Vlaamse Regering de volgende maatregelen:

---

[10] Transgenders maken niet het voorwerp uit van deze tekst. Zij vormen tevens niet het voorwerp van deze toelichting. In dat verband verwijzen we naar de intiatieven die in het verleden reeds werden ondernomen door kamerlid Hilde Vautmans.

[11] Voorstel van resolutie betreffende de algemene maatschappelijke aanvaarding en gelijkschakeling van holebi's, ingediend door H. Vautmans, A. Turtelboom, M. De Block, M. Taelman, B. Tommelein en M. Chevalier – stuk 1897/001 van 28 juni 2005.
Voorstel van resolutie betreffende de algemene maatschappelijke aanvaarding en gelijkschakeling van holebi's, ingediend door H. Vautmans, M. De Block, K. Della Faille, C. Van Cauter, M. De Clercq, B. Tommeiein en L. Van Campenhout – stuk 744/001 van 30 januari 2008.

[12] Voorstel van resolutie met het oog op de algemene maatschappelijke aanvaarding en gelijkschakeling van holebi's, ingediend door M. Hermans en S. Noreilde – stuk 3-1264/1 van 28 juni 2005.
Voorstel van resolutie betreffende de algemene maatschappelijke aanvaarding en gelijkschakeling van holebi's, ingediend door M. Taelman, G. Swennen, F. Piryns, G. Lambert, J-J De Gucht, R. Duchatelt, M. Hermans en N. Lijnen – stuk 4-687/1 van 10 april 2008.

"1° 17 mei in Vlaanderen uit te roepen tot jaarlijkse nationale dag ter bestrijding van homofobie;
2° er bij de federale regering op aan te dringen ervoor te ijveren dat de internationale instanties, inzonderheid de Verenigde Naties, het Hoog Commissariaat voor de Rechten van de Mens en de Europese Commissie, die dag op hun officiële agenda plaatsen, om zo meer ruchtbaarheid te geven aan de toekomstige initiatieven en aan de in dat verband al gestarte proefprojecten;
3° via het opdrijven van de inspanningen voor wetenschappelijk onderzoek en andere kennisvergaring over holebi's en holebiseksualiteit, de algemene aanvaarding van holebi's en holebiseksualiteit te bevorderen, en de doorstroming van kennis naar het brede publiek te vergroten;
4° de overdracht van kennis over holebi's en holebiseksualiteit via het onderwijs te realiseren via een horizontale aanpak; concreet moet de kennisoverdracht verder reiken dan het biologische aspect: er moet ook aandacht worden besteed aan de historische, culturele, godsdienstige, maatschappelijke en andere aspecten in de leervakken die zich daartoe lenen; een horizontale aanpak is tevens noodzakelijk op alle andere beleidsterreinen om elke vorm van discriminatie op grond van seksuele geaardheid te bestrijden;
5° de schooloverheden te sensibiliseren om onbegrip of zelfs expliciete afwijzing van holebi's door collega's-leerkrachten en de directie tegen te gaan;
6° erop toe te zien dat openbare bibliotheken beschikken over een collectie literatuur over holebiseksualiteit en de bekendste periodieke publicaties van holebi-organisaties ter beschikking stellen aan hun lezers;
7° via overleg met de vertegenwoordigers van de audiovisuele media en de geschreven pers een serene, genuanceerde en informatieve berichtgeving en beeldvorming na te streven over holebi's en holebiseksualiteit;
8° werkgevers of hun organisaties in het kader van de evenredige arbeidsparticipatie aan te moedigen om zich tolerant op te stellen ten aanzien van anders geaarde werknemers, hen zowel bij sollicitaties als tijdens de uitvoering van hun functie en bij eventuele ontslagen op een gelijke manier te behandelen als hun hetero-collega's; tevens wordt van werkgevers of hun organisaties verwacht dat ze holebiseksualiteit op een normale manier integreren in de algemene bedrijfscultuur; het instellen van quota is hierbij niet wenselijk;
9° binnen een algemeen beleidskader in verband met holebi's een gedifferentieerde aanpak uit te werken ten behoeve van bijzondere doelgroepen, zoals ouderen, personen met een handicap, allochtonen en gescheiden holebi's met kinderen, onder meer door er bij rust- en verzorgingsinstellingen op aan te dringen een holebivriendelijk beleid te voeren en via een gerichte campagne zorgverleners bewust te maken van de groeiende groep oudere holebi's;
10° bijzondere aandacht te besteden aan de opvang en de begeleiding van ouders van holebi's, onder meer door het aanmoedigen van de oprichting van hulpgroepen van ouders van holebi's, eventueel binnen bestaande roze groeperingen;
11° alle holebi's en hetero's op hun individuele verantwoordelijkheid te wijzen om hun seksualiteit op een veilige manier te beleven, alsook een preventief beleid te voeren dat condoommoeheid bestrijdt en dat veilig vrijen promoot via sensibiliseringsacties.".

– Op 9 juli 2007 keurde het Vlaams Parlement een nieuwe resolutie goed. Dit voorstel van resolutie werd ingediend door de heren Jan Roegiers, Johan Verstreken en Bart Martens, de dames Margriet Hermans en Helga Stevens en de heer Herman Schueremans en had betrekking op het veroordelen van homofobie in enkele EU-lidstaten (*Parl. St.* Vl. Parl. 2006-07, nr. 1183/1-4) . De concrete verzoeken aan de Vlaamse Regering waren de volgende:

"1° namens het Vlaams Parlement zijn solidariteit te betuigen met en zijn steun te verlenen aan voorvechters van gelijke rechten voor LGBT's, voornamelijk maar niet alleen in Polen;

2° de Poolse regering onmiddellijk te vragen haar voornemen te schrappen om een wetsontwerp te maken waarin 'homoseksuele propaganda' op scholen strafbaar wordt gesteld zoals dat is aangekondigd door haar vicepremier en minister van Onderwijs;
3° de Poolse regering onmiddellijk te vragen af te zien van het voornemen van de Poolse ombudsvrouw voor kinderen om een lijst op te stellen van banen waarvoor homoseksuelen ongeschikt zouden zijn;
4° om publiekelijk haar veroordeling uit te spreken over Poolse regeringsleden die aanzetten tot discriminatie en haat op grond van seksuele geaardheid;
5° bij een mogelijk bezoek door één van haar leden aan EU-lidstaten die een homofoob beleid voeren – en in het bijzonder aan Polen – deze thematiek uitdrukkelijk op de agenda te zetten bij ontmoetingen met officiële gezagsdragers aldaar;
6° de resultaten van die gesprekken aan het Vlaams Parlement mee te delen na afloop van het bezoek.".

– Op 11 juni 2008 werd het voorstel van resolutie van de heer Herman Schueremans, mevrouw Margriet Hermans, de heren Jan Roegiers en Piet De Bruyn en de dames Cindy Franssen en Michèle Hostekint betreffende een geïntegreerd gelijkekansenbeleid voor holebi's en het actief uitdragen van de Jogjakartaprincipes[13] op internationaal niveau (*Parl. St.* Vl. Parl. 2007-08, nr. 1685/1-3) goedgekeurd. Het betrof niet alleen de implementatie van de Jogjakartaprincipes, maar tevens een aanvulling op de eerste resolutie-Schueremans van 26 april 2006. Concreet werden de volgende items aan de Vlaamse Regering voor uitvoering voorgelegd:

"1° de 29 Jogjakartaprincipes te ondertekenen en mee uit te dragen op internationaal niveau;
2° in contacten met buitenlandse regeringen die homofobe daden stellen, de holebirechten te verdedigen en staten die een homofoob discours ontwikkelen op internationale fora te wijzen op de noodzaak van maatschappelijke aanvaarding en gelijkschakeling van holebi's;
3° in het kader van de duurzame evolutie van de Vlaamse overheid tot een diverse, open en toegankelijke werkgever, daar waar nodig binnen de aan de gang zijnde verandering van de interne organisatiecultuur extra aandacht te besteden aan holebi's;
4° dat elke minister binnen het kader van de Open Coördinatiemethode het gelijkekansenbeleid voor holebi's verder uitwerkt in al zijn of haar bevoegdheidsdomeinen en tweejaarlijks hiervan verslag uitbrengt aan het Vlaams Parlement;
5° inzake volksgezondheid en welzijn een beleid te ontwikkelen ten aanzien van holebi's waarbij het voorkomen van hiv-besmettingen en soa's een prioritaire opdracht wordt voor organisaties die de seksuele gezondheid van holebi's promoten via hiv- en soa-preventie, counseling en hulpverlening;

[13] De principes zijn gebaseerd op de vaststelling dat seksuele geaardheid en genderidentiteit nooit de basis mogen vormen voor discriminatie of misbruik. Ieder individu heeft recht op: 1. het integraal recht op het genot van de mensenrechten - 2. het recht op gelijkheid en non-discriminatie - 3. het recht op juridische erkenning - 4. het recht op leven - 5. het recht op veiligheid - 6. het recht op privacy - 7. het recht om niet op willekeurige manier van zijn vrijheid beroofd te worden - 8. het recht op een eerlijk proces - 9. het recht op een menselijke behandeling in gevangenschap - 10. het recht om niet onderworpen te worden aan martelingen en wreedaardigheden, onmenselijke of degraderende behandelingen of straffen - 11. het recht op bescherming tegen alle vormen van uitbuiting, verkoop en mensenhandel - 12. het recht op werk - 13. het recht op sociale zekerheid en andere sociale beschermingsmaatregelen - 14. het recht op een aangepaste levensstandaard - 15. het recht op een gepaste huisvesting - 16. het recht op onderwijs - 17. het recht op de hoogst haalbare standaard inzake geneeskunde - 18. het recht op bescherming tegen medische misbruiken - 19. het recht op vrije meningsuiting en opinie - 20. het recht om vredevol te vergaderen en zich te verenigen - 21. het recht op vrijheid van gedachten, wetenschap en religie - 22. het recht om zich vrij te bewegen - 23. het recht om asiel te zoeken - 24. het recht om een gezin te stichten - 25. het recht om deel te nemen aan het openbare leven - 26. het recht om deel te nemen aan het culturele leven - 27. het recht om de mensenrechten te promoten - 28. het recht op efficiënte remedies en herstel - 29. het recht op verantwoording vanwege overheidsinstanties en andere instanties voor de acties die worden genomen in schending van de vermelde principes.

6° binnen het budget van deze organisaties de middelen met het oog daarop te heroriënteren en waar nodig extra steun te verlenen.”.

De Vlaamse Regering heeft aan deze resoluties uitvoering gegeven door middel van het actieplan ‘Gelijke Kansen voor holebi’s’, opgesteld onder coördinatie van Vlaams minister van Gelijke Kansen Kathleen Van Brempt. Het actieplan, dat de facto gebaseerd is op de resolutie-Schueremans van 26 april 2006, is gericht op een tweesporenaanpak. Enerzijds worden acties ontwikkeld die gericht zijn op de vergroting van de maatschappelijke aanvaarding van holebi’s, met extra aandacht voor specifieke groepen waaronder de ouders van holebi’s, jongeren over het algemeen en allochtone jongeren. Anderzijds worden acties ontwikkeld die gericht zijn op het vergroten van de zichtbaarheid en zelfredzaamheid van specifieke doelgroepen in de holebigemeenschap die geconfronteerd worden met meervoudige risico’s op achterstelling, zoals jonge lesbiennes, allochtone en oudere holebi’s. Daarnaast wordt aandacht geschonken aan de specifieke situatie van holebi-ouders.

6. Er is nog werk aan de winkel

Uit het bovenstaande blijkt dat Vlaanderen op de goede weg is. Toch blijft nog een aantal kwesties nijpend, moeten thema’s waarvoor reeds veel gebeurd is, verder verfijnd worden en is een beleid, gericht op doelgroepen binnen de doelgroep, dringend noodzakelijk.

Hiv-besmetting en aids blijven in de westerse landen helaas nog breder verspreid bij holebi’s dan bij hetero’s; de openlijke homoseksuele topsporters zijn op één hand te tellen vanwege het taboe dat er in sportmilieus nog steeds rust op homoseksualiteit; idem dito bij allochtonen, inzonderheid dan de allochtonen met islamitische roots. Maar ook bij de autochtone bevolking worden bepaalde doelgroepen, zoals ouderen, geconfronteerd met problemen. Maar de basis van alles is kennis. Net dát blijft nog steeds één van de probleempunten, evenals de schijntolerantie. Dit voorstel van resolutie beoogt dan ook het formuleren van voorstellen en maatregelen die de maatschappelijke gelijkschakeling en aanvaarding van holebi’s nóg een stuk dichterbij moet brengen. Hieronder overlopen we een tiental belangrijke punten waar er nog werk aan de winkel is.

6.1. Een geïntegreerd beleid

Zo moet het holebibeleid een geïntegreerd beleid zijn. Die eis werd in het kader van de open coördinatiemethode expliciet overgenomen in de resolutie-Schueremans van 11 juni 2008. Om daarop de controle te behouden, werd ten aanzien van elke minister in de Vlaamse Regering de eis geformuleerd van een tweejaarlijkse rapportage aan het Vlaams Parlement. Het zou aanbeveling verdienen dat de Vlaamse Regering holebi’s expliciet opneemt als kansengroep in het gelijkekansen- en diversiteitsbeleid. Dat is vandaag blijkens het besluit van 24 december 2004 niet het geval. Wel moet het recht op privacy gegarandeerd blijven, maar daartegenover staat dat seksuele geaardheid wel een decretale antidiscriminatiegrond is.

Een geïntegreerd beleid moet ook oog hebben voor nieuwe behoeften. Zo wordt een beleid tegen genderfobie een belangrijke uitdaging. De rollen van vrouwen en mannen worden door de maatschappij dusdanig gedefinieerd dat ze bij holebi’s kunnen leiden tot problemen om zich maatschappelijk aanvaard te voelen. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat ‘verwijfde’ homo’s en ‘mannelijke’ lesbiennes de meeste problemen ervaren omdat ze voldoen aan de clichébeelden die de maatschappij van hen heeft. Eerder dan homofobie gaat het dus om genderfobie. Velen kunnen bijvoorbeeld wel leven met het gegeven ‘homoseksualiteit’, maar een verwijfde homo vindt men niet kunnen. Ook biseksualiteit ligt moeilijk. Deze vis-noch-vleesoriëntatie wordt door velen als bedreigend ervaren. Anderzijds kunnen ook sommige holebi’s problemen hebben met de geldende clichébeelden. Lesbiennes die bijvoorbeeld helemaal niet beantwoorden aan het clichébeeld van het ‘manwijf’, beginnen aan zichzelf te twijfelen omdat ze denken niet voldoende bij ‘hun groep’ te horen.

6.2. Een holebivriendelijke werkvloer

Een aantal beleidsitems ten aanzien van holebi-aangelegenheden is vrij recent en in volle ontwikkeling. Die lopende initiatieven moeten alle kansen krijgen. Zo beweegt er heel wat met betrekking tot de ontwikkeling van een holebivriendelijke werkvloer. Op 13 april 2005 publiceerde de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) de studie 'Holebi's en de Arbeidsmarkt'. In mei 2008 presenteerde prof. dr. John Vincke van de Universiteit Gent de studie 'Situatie van holebi's op de arbeidsvloer'. De bevindingen moeten worden verwerkt en omgezet in een degelijk beleid. In afwachting daarvan werd de brochure 'Uit de kast werkt beter. Hoe holebivriendelijk is jouw bedrijf?' gepubliceerd. De brochure van de Holebifederatie kan helpen om een holebivriendelijk beleid op de werkvloer concreet vorm te geven. De uitgave gaat dieper in op de (economische) voordelen van een holebivriendelijk beleid, over de gevolgen voor holebiwerknemers van een intolerant werkklimaat en de barrières die holebi's ondervinden. De brochure bevat drie checklists die aantonen hoe holebivriendelijk de werkvloer is. Eén is bedoeld voor werknemers, één voor werkgevers en personeelsverantwoordelijken en één voor vakbonden.

Binnen sommige bedrijven, zoals IBM of Ford, bestaat een aparte groep voor holebiseksuele werknemers. Die groepen doen aan netwerking, verspreiden informatie of organiseren activiteiten waar hun heteroseksuele collega's aan deel kunnen nemen. Tweejaarlijks wordt tevens de titel van 'meest holebivriendelijk bedrijf' toegekend aan een bedrijf in Vlaanderen, Wallonië en Brussel. De winnaar wordt onderscheiden met de 'Rainbow Award'. Helaas is dit initiatief van IBM Eagle, Brussels Business Association (BBA) en de Holebifederatie, nog te weinig bekend bij een breed publiek en zijn ook de laureaten niet altijd even tuk op mediabelangstelling daaromtrent. De winnaars van de Rainbow Award worden bepaald op basis van een vragenlijst van de BBA. Die vraagt onder andere of het bedrijf holebi's opneemt in haar diversiteitstrainingen en of de doelgroep wel wordt vermeld in het non-discriminatiecharter. Ook kijkt men ernaar hoe een bedrijf omgaat met verlofregelingen, bijvoorbeeld in verband met ouderschap en de erkenning van homorelaties en lesbische relaties.

Er is niet alleen werk aan de winkel in de private sector. Ook de Vlaamse overheid en de ondergeschikte besturen moeten hun duit in het zakje doen.

6.3. Doelgroepen binnen de doelgroep

6.3.1. Allochtonen

Een ander item dat in volle ontwikkeling is heeft betrekking op een doelgroepgerichte aanpak naar allochtonen toe. Eén van de grootste obstakels is hun grote onzichtbaarheid. Vooral in islamitische landen is homoseksualiteit een groot taboe. De landen waar op homoseksualiteit nog de doodstraf staat, zijn ongeveer allemaal islamitisch. Maar ook in niet-islamitische landen, zoals India, Bangladesh, Singapore, Nepal en de Malediven, riskeren holebi's een levenslange gevangenisstraf. Overigens wijzen historici erop dat het verbod in heel wat Afrikaanse landen de facto is ingevoerd door de christelijke kolonisatoren.

In de islamitische wereld wordt (mannelijke) homoseksualiteit in het beste geval oogluikend getolereerd als uiting van een mannelijke seksuele behoefte én het verbod op seksualiteit voor het huwelijk. Het huwelijk is een plicht voor iedere islamiet. Een heteroseksueel huwelijk wordt vaak nog gezien als een mogelijke remedie waardoor de verlangens zouden 'genezen' of 'overgaan'. Het feit dat homoseksualiteit gezien wordt als een daad en niet als een wezenlijk element van iemands identiteit, maakt het er niet makkelijker op. Tussen haakjes, het is symbolisch dat er in het Arabisch geen begrippen voor homoseksualiteit als identiteit bestaan, maar enkel voor seksueel gedrag. Bovendien staat de eer van de familie op het spel. Het maakt een coming out voor islamitische homoseksuele jongeren complex.

Het is een illusie te denken dat allochtone homoseksuelen met dezelfde ingesteldheid kunnen worden benaderd als de autochtonen. Respect en begrip voor hun (religieuze en maatschappelijke) achtergrond zijn een eerste voorwaarde. In het actieplan van de vorige Vlaamse Regering is een volledig hoofdstuk gewijd aan het uitwerken van een doelgroepgericht beleid. Een grondige voortgangsbewaking is absoluut noodzakelijk.

6.3.2. Ouderen

Met de vergrijzing en de toenemende openheid rond homoseksualiteit neemt de behoefte toe aan een passend beleid voor oudere holebi's. De Belgische Senaat heeft in een voorstel van resolutie[14] deze specifieke problematiek expliciet erkend en aangedrongen op passende maatregelen op het federale niveau en dat van de deelstaten. Als doelgroep worden oudere holebi's gekenmerkt door een grote maatschappelijke isolatie, wat leidt tot een verhoogd risico op eenzaamheid. Niet alleen was homoseksualiteit in hun jonge jaren nog een taboe, maar ook vandaag kunnen ze niet terugvallen op ondersteunende familienetwerken of organisaties die beantwoorden aan hun behoeften.

Uit onderzoek blijkt dat in de welzijns- en verzorgingssector regelmatig nog heteronormativiteit wordt ervaren. Voordat rust- en verzorginginstellingen kunnen worden aangemoedigd om een holebivriendelijk beleid op te zetten, is het belangrijk dat de concrete problemen worden gedetecteerd en in kaart gebracht. Naar het voorbeeld van de 'Roze Belweek' in Nederland, kan ook bij ons een initiatief worden ontwikkeld waarbij holebi's zelf gedurende een week (of langer) naar een speciale telefoonlijn kunnen bellen. Daar kunnen ze dan terecht met hun klachten, opmerkingen, verwachtingen enzovoort. Tevens moeten ook rust- en verzorgingsinstellingen terechtkunnen op dat nummer, bijvoorbeeld om de door hen gedetecteerde problemen te signaleren of suggesties te geven op basis van eigen holebivriendelijke initiatieven. Wanneer de problemen in kaart zijn gebracht, kan ook de inhoud van de vormingscursussen worden uitgewerkt.

Sowieso is een diversiteitstoets van de intakeformulieren in rust- en verzorgingsinstellingen noodzakelijk zodat ze ook rekening houden met nieuwe samenlevingsvormen. Vandaag kunnen homoseksuele en lesbische koppels bijvoorbeeld vaak niet samen op één kamer omdat het reglement dat niet toestaat.

Het personeel van rust- en verzorgingsinstellingen moet kunnen deelnemen aan een vormingsproject dat gericht is op holebibewoners. Het is niet de bedoeling die bewoners anders te behandelen, maar hun te garanderen dat ze dezelfde behandeling krijgen als de heterobewoners. Bovendien is het mogelijk dat ouderen hiv-positief zijn. Het is dan ook noodzakelijk dat het personeel weet welke behandeling nodig is, welke de risico's zijn of welke misverstanden er rond die aandoening bestaan. De vorming mag niet uitsluitend gericht zijn op de verpleegkundigen. Ook het onderhoudspersoneel moet erbij betrokken worden. Temeer omdat er relatief gezien meer allochtonen in deze functies werken en net zij door de band genomen de meest negatieve houding ten aanzien van homoseksualiteit innemen.

Overigens zouden soortgelijke vormingsacties naar gepensioneerdenbonden de integratie van holebi's kunnen bevorderen met het oog op hun vrijetijdsbeleving en sociale contacten.

6.4. Kennis verwerven én verspreiden

Kennis over homoseksualiteit en de verspreiding ervan is een conditio sine qua non voor een betere maatschappelijke aanvaarding. Vandaar het blijvende belang aan diepgaand wetenschappelijk onderzoek. Het Zzzip-onderzoek in Vlaanderen en de studie over hole-

[14] Voorstel van resolutie tot erkenning van de specifieke problematiek van oudere holebi's in België – stuk 3-703/4 van 18 mei 2008.

bi's op de arbeidsvloer in opdracht van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding zijn twee instrumenten die een basis vormen om een beleid op te bouwen.

Informatie vergaren is één zaak, ze verspreiden naar een breed publiek een andere. In tegenstelling tot aangelegenheden die betrekking hebben op emancipatie en gelijke kansen voor vrouwen, bestaat er geen equivalent van het Genderjaarboek voor holebi-aangelegenheden. Aangezien ook holebi's een belangrijke doelgroep van het gelijkekansenbeleid vormen, zou een analoge publicatie, gericht op holebi's, een interessante aanvulling op het beleid kunnen zijn. Daarbij moet rekening worden gehouden met de beperktere zichtbaarheid van de doelgroep. Niemand mag immers gedwongen worden om zich te outen. Desalniettemin blijft de beschikbaarheid van statistische en andere relevante informatie over de doelgroep wenselijk.

In Nederland wordt een Homo-encyclopedie uitgegeven. Die publicatie is een particulier initiatief. Ook in Vlaanderen zou de particuliere sector van overheidswege kunnen worden aangemoedigd, en eventueel ondersteund, om een dergelijke publicatie op te zetten. Uiteraard moet zo'n publicatie evengoed oog hebben voor lesbiennes en biseksuelen als voor homoseksuelen.

Het voorbeeld van het boek 'Samen mama. Zwangerschapsgids voor lesbische koppels' van Barbara Claeys heeft bewezen dat uitgeverijen soms een (financieel) duwtje in de rug moeten krijgen om hun aanvankelijke scepsis tegenover (de commercielë haalbaarheid van) zulke initiatieven te overwinnen. Uitgeverij Lannoo, die uiteindelijk de uitdaging durfde aangaan, overweegt nu zelfs een tweede boek over de thematiek.

6.5. De negatieve houding van jongeren keren in het onderwijs

Gezien de negatieve houding van heel wat jongeren ten aanzien van homoseksualiteit (cf. de studie van prof. Marc Hooghe) is een sensibilisering van de schooloverheden essentieel. Momenteel maakt het thema homoseksualiteit deel uit van de eindtermen, maar het probleem is dat het gaat over een algemeen principe. De concrete invulling ervan staat of valt met de goodwill van de schooloverheden en de leerkrachten. Daarom is een minder vrijblijvende en meer resultaatgerichte aanpak die explicieter wordt gericht op de individuele leerkrachten, noodzakelijk.

6.6. Registratierechten verlagen voor samenwonende koppels

Het probleem van de erfenisrechten is dankzij de openstelling van het burgerlijk huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht opgelost, maar daarnaast blijven nog heel wat samenwonende koppels over voor wie nog geen regeling bestaat inzake de registratierechten die ze moeten betalen indien één van beide partners komt te overlijden en ze hun eigendom via een tontine hebben geregeld. Evenwel moet hierbij worden aangestipt dat het gaat om een complexe materie. Een tontine is geen eenduidig begrip en heeft geen eigen juridische betekenis. Bovendien strekt de problematiek zich ook uit naar bedingen van aanwas in al hun varianten en de zogenaamde terugvalling. Daarom is een juiste afbakening van het toepassingsgebied van fundamenteel belang.

Het mag niet de bedoeling zijn om met een te eenvoudig geschreven maatregel voor creatievelingen het pad te effenen naar een volledige vrijstelling van verkoop- of schenkingsrechten. Onze zorg moet zijn dat samenwonende koppels – vaak ook holebikoppels – die hun gezinswoning via een tontine of beding van aanwas hebben aangekocht, niet langer registratierechten moeten betalen voor het deel dat ze van de overleden partner in eigendom krijgen. Sinds 7 juli 2006 krijgen wettelijk gehuwden, feitelijk en wettelijk samenwonenden een vrijstelling van successierechten op de gezinswoning wanneer de partner overlijdt.

6.7. Een geïntegreerd beleid tegen hiv-besmettingen

De zorg om hiv-besmetting, soa's en aids te voorkomen blijft actueel. Men kan er niet omheen: er is een zekere condoommoeheid opgetreden in holebimiddens. Bovendien heerst er door de komst van HAART (Highly Active Anti-Retroviral Therapy) een vals gevoel van veiligheid. Aids is ten gevolge van die combinatietherapie niet langer per definitie dodelijk, maar slachtoffers worden wel veroordeeld tot levenslange medicatie. Toch is er meer dan ooit werk aan de winkel voor een blijvende sensibilisering inzake veilig vrijen**.** Mannen die seks hebben met mannen vormen de belangrijkste doelgroep. De Vlaamse Regering moet toewerken naar een gezondheidsdoelstelling inzake seksuele gezondheid. Die gezondheidsdoelstelling moet ook betrekking hebben op de preventie van infectieziekten. In België ontbreekt het bovendien aan een gecoördineerd aids- en hiv-beleid. Naast het aandringen op een betere coördinatie via het Overlegcomité tussen de regio's en het federale niveau, moet opnieuw meer 'veldwerk' worden verricht. Vroeger werd dat voornamelijk verricht door het Aidsteam, dat tijdens holebi-activiteiten opdook. Vandaag wordt die leemte niet opgevuld. Veldwerk moet één van de items worden in de nieuw af te sluiten convenant waarin de hoofdopdrachten van Sensoa worden vastgelegd. Daarvoor moeten de nodige budgetten worden vrijgemaakt binnen de toegewezen financiële middelen.

6.8. Homo's en sport: het laatste roze taboe aanpakken

De sportwereld (zowel mannelijke en vrouwelijke sportlui) heeft een hoog machogehalte. Sport wordt immers gemeenzaam geassocieerd met kracht, uithouding en doorzettingsvermogen. Mannelijke homosexuele sporters krijgen daardoor te maken met de negatieve perceptie van niet-mannelijkheid (mietje/flikker). De lesbische sporters krijgen dan weer te maken met de negatieve perceptie van niet-vrouwelijkheid (manwijf). Homosexualiteit in de sportwereld wordt vaak het laatste roze taboe genoemd. Veel sporters en topsporters zien zich daardoor genoodzaakt hun homosexuele geaardheid verborgen te houden. Dat taboe moet dringend worden doorbroken. Alle betrokkenen (sporters, topsporters, holebi's, hetero's, federaties, clubs enzovoort) moeten daartoe hun volle verantwoordelijkheid nemen.

In het algemeen hebben federaties, bonden en verenigingen de opvatting dat iedereen die bij hen wil sporten, welkom is. Met de stelling dat de seksuele voorkeur er niet toe doet, blijft homoseksualiteit onbespreekbaar. Vaak realiseert men zich onvoldoende dat de heersende cultuur binnen een vereniging een belemmering kan betekenen voor de toetreding van holebi's. Vooral in het voetbal is het machogehalte erg groot. 'Flikker', 'mietje' of 'homo' zijn veel gebruikte scheldtermen op de tribunes.

Naar aanleiding van Eurogames in Antwerpen in 2007 werd op 12 juli in Antwerpen een congres over homofobie en sport georganiseerd door de koepelorganisatie van Vlaamse en Brusselse holebiverenigingen en de European Gay and Lesbian Sports Federation. Ter afsluiting daarvan ondertekende Vlaams minister van Sport Bert Anciaux een charter met het engagement om homofobie in de sport te bestrijden en de gelijke behandeling van hetero- en homoseksualiteit in de sport na te streven. Nadien werd een sensibiliserende affichecampagne opgezet. De volgende sportfederaties (zowel op federaal als op Vlaams niveau) hebben het charter tegen de homofobie al ondertekend: Vlaamse Zwemfederatie, Vlaamse Judofederatie, Wielerbond Vlaanderen, Koninklijke Belgische Voetbalbond, Sporta-federatie, Vlaamse Wandelfederatie, Dansliga Sportfederatie, Vlaamse Vechtsport Associatie, Vlaamse Karate Federatie, Vlaamse Atletiekliga, Vlaamse Basketballiga, Vlaamse Rugbybond, Vlaamse Ju-Jitsu Federatie, Vlaamse Liga Gehandicaptensport. Het initiatief werd op 17 januari 2009 onderscheiden met de Homofolieprijs.

Dit charter, annex affichecampagne, is evenwel niet meer dan een eerste stap. Er is nog heel wat werk aan de winkel. Getuige de ostentatieve weigering van een aantal sportfederaties om het charter te ondertekenen.

6.9. Een eerlijke kans voor holebikoppels om te adopteren

De federale wet van 18 mei 2006 maakt adoptie mogelijk door personen van hetzelfde geslacht. Ondanks een uitgewerkt theoretisch kader, blijkt helaas in de praktijk dat de adoptie van voornamelijk buitenlandse kinderen door koppels van gelijk geslacht problematisch is.

In Vlaanderen is de zaak begin 2008 in een stroomversnelling geraakt na een aantal artikelen in de media waarin advocaten van een aantal koppels van gelijk geslacht met de vinger wijzen naar de Vlaamse Centrale Autoriteit die om ethische motieven actief zou tegenwerken. De dienst ontkende dat ten stelligste en wees op de moeilijke situatie voor koppels van gelijk geslacht om een buitenlands kindje te adopteren. Nochtans blijkt uit een aantal informele verhalen dat sommige praktijken op zijn zachtst gezegd opmerkelijk zijn. Zo kon een homokoppel na lang aandringen slechts in aanmerking komen voor adoptie van een kindje dat gehandicapt was. Verder zouden adoptieambtenaren en rechters regelmatig de termijn van vier maanden overschrijden binnen dewelke ze adviezen moeten geven over de adoptiekanalen die de koppels hebben uitgekozen. Aangezien er geen sancties staan op het overschrijden van de termijnen, blijft het gevaar voor tegenwerking groot.

6.10. Een structurele financiering voor de holebi-organisaties

De holebi-organisaties worden erkend en krijgen voor de uitvoering van hun taken financiële ondersteuning vanuit de overheid. De twee voornaamste financieringsbronnen zijn de departementen Cultuur en Gelijke Kansen. De financiering vanuit het Departement Cultuur verloopt via officiële erkenningscriteria en garandeert de holebi-organisaties een structurele financiering.

De financiering vanuit het Departement Gelijke Kansen daarentegen is niet gebaseerd op decretale erkenningscriteria. Vandaag ontvangt de Holebifederatie bijvoorbeeld haar eerste voorschot pas na het eerste semester. De federatie moet gedurende die tijd de middelen voorschieten zonder bovendien zeker te zijn van een ongewijzigde voortzetting van de financiële overheidssteun. Daarom lijkt een decretale verankering van de erkenning en financiële middelen wenselijk met het oog op meer continuïteit in het beleid.

Irina DE KNOP

Ulla WERBROUCK

Elisabeth MEULEMAN

Herman SCHUEREMANS

Vera VAN DER BORGHT

An BRUSSEEL

Annick DE RIDDER

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– overwegende de resolutie van Herman Schuermans e.a. van 26 april 2006 betreffende de algemene maatschappelijke aanvaarding en gelijkschakeling van holebi's en het daaruit voortgevloeide Holebi-actieplan 'Gelijke kansen voor holebi's' van de toenmalige Vlaamse minister van Gelijke Kansen;

– overwegende de resolutie van Herman Schueremans e.a. van 11 juni 2008 betreffende een geïntegreerd gelijkekansenbeleid voor holebi's en het actief uitdragen van de Jogjakartaprincipes op internationaal niveau;

– ermee rekening houdend dat het holebibeleid als een geïntegreerd beleid via een open coördinatiemethode onder regie van de minister van Gelijke Kansen moet worden uitgebouwd;

– gegeven het feit dat holebi's in Vlaanderen geen erkende kansengroep zijn blijkens het besluit van 24 december 2004, evenals het feit dat aan de holebi-organisaties geen structurele financiering wordt toegekend;

– overwegende dat er in Vlaanderen reeds een belangrijke weg is afgelegd in de algemene maatschappelijke gelijkschakeling en aanvaarding van holebi's, maar dat er desalniettemin aanvaardingsproblemen vanwege heteronormativiteit blijven bij bepaalde doelgroepen zoals ouderen en allochtonen, dat jongeren vaak een negatieve houding ten aanzien van homoseksualiteit en homoseksuelen aannemen en dat homofobie in de sport nog zeer uitgesproken is;

– rekening houdend met moderne maatschappelijke evoluties en behoeften van en ten aanzien van holebi's, zoals de verbreding van het begrip homofobie naar genderfobie;

– overwegende dat kennis verwerven én verspreiden een belangrijk middel blijven tegen vooroordelen en discriminerende praktijken ten aanzien van holebi's;

– wetende dat adoptie door koppels van hetzelfde geslacht ondanks de juridische gelijkstelling in de praktijk problematisch blijft;

– overwegende dat overlevende echtgenoten worden vrijgesteld van het betalen van successierechten voor de gezinswoning en er geen equivalente regeling bestaat voor samenwonende koppels die hun eigendom via een tontine of beding van aanwas hebben aangekocht;

– gelet op het stijgend aantal hiv-besmettingen in Vlaanderen en het feit dat de stijging zich voordoet in specifieke doelgroepen, in het bijzonder bij mannen die seks hebben met mannen, gecombineerd met het gegeven dat er in Vlaanderen geen gezondheidsdoelstelling inzake seksuele gezondheid is bepaald en dat het veldwerk ter voorkoming van hiv-besmettingen dringend gereactiveerd moet worden;

– overwegende dat in België de verschillende elementen van het hiv- en aidsbeleid versnipperd zijn over de verschillende beleidsniveaus en dat er bijgevolg een dringende behoefte is aan coördinatie en evaluatie van het hiv- en aidsbeleid;

– vraagt de Vlaamse Regering:
  1° holebi's expliciet op te nemen als kansengroep in het gelijkekansen- en diversiteitsbeleid met absolute eerbiediging van hun recht op privacy;
  2° een geïntegreerd beleid en actieplan ten aanzien van holebi's te ontwikkelen met het oog op hun volledige maatschappelijke gelijkschakeling en aanvaarding, waarin men ook oog heeft voor nieuwe behoeften, zoals een beleid tegen genderfo-

bie, en voor doelgroepen binnen de doelgroep, zoals allochtonen, ouderen en jonge lesbische meisjes;

3° met betrekking tot de ontwikkeling van een holebivriendelijke werkvloer binnen de Vlaamse overheid het goede voorbeeld te geven en er bij de sociale partners uitdrukkelijk op aan te dringen om dergelijke goede praktijken ook in de privésector verder te ontwikkelen;

4° het onderzoek naar homoseksualiteit en de maatschappelijke gevolgen voor de betrokkenen blijvend te stimuleren met het oog op een goede kennisvergaring. In dat verband vragen we een equivalent van het Genderjaarboek voor holebi-aangelegenheden, evenals een initiatief vanuit de Vlaamse overheid naar de Vlaamse uitgevers om hen, met steun van de Vlaamse overheid, aan te moedigen een Homo-encyclopedie op de markt te brengen;

5° niet alleen de onderwijsinstellingen, maar expliciet ook de individuele leerkrachten aan te moedigen om het holebithema ter sprake te brengen in de klas. De leerkrachten moeten worden ondersteund, onder andere via het ter beschikking stellen van educatieve mappen en contacten met holebi-organisaties zodat het thema niet langer abstract in de eindtermen voorkomt, maar ook actief in de klassen ter sprake komt met de bedoeling een meer tolerante en positievere houding ten aanzien van holebi's te bewerkstelligen bij jongeren;

6° een sluitende regeling uit te werken voor samenwonende koppels – vaak ook holebikoppels – die hun gezinswoning via een tontine of beding van aanwas hebben aangekocht, zodat ze niet langer registratierechten moeten betalen voor het deel dat ze van de overleden partner in eigendom krijgen;

7° in samenwerking met de Federale Regering prioritair werk te maken van een gecoördineerd hiv- en aidsbeleid, een gezondheidsdoelstelling inzake seksuele gezondheid te bepalen, die ook betrekking heeft op de preventie van infectieziekten, en het veldwerk op te nemen in het nieuwe af te sluiten convenant met Sensoa en daarvoor ook de nodige budgetten te reserveren, zodat mensen opnieuw actief bewust worden gemaakt van de gevaren van hiv-besmetting en het belang van veilig vrijen;

8° rust- en verzorgingsinstellingen ertoe aan te zetten om een holebivriendelijk ouderenbeleid te ontwikkelen, meer bepaald door het detecteren van de problemen via een Roze Belweek, een diversiteitstoets van de intakeformulieren en het opzetten van vorming voor zowel het verplegend, als het administratief én onderhoudspersoneel. De Vlaamse Regering neemt tevens initiatieven om soortgelijke vormingsacties naar gepensioneerdenbonden op te zetten met het oog op het bevorderen van de integratie van holebi's tijdens hun vrijetijdsbeleving en sociale contacten;

9° een volwaardig actieplan ter bestrijding van homofobie in de sport te ontwikkelen en initiatieven te nemen om alle sportfederaties en de sportclubs te sensibiliseren om een soortgelijk engagement aan te gaan. Een verdere verdieping van de problematiek via studiedagen of een vervolgcongres, moet de aandacht voor de aangelegenheid gaande houden. Een sensibiliseringscampagne waarin bekende sporters een statement maken dat homoseksualiteit in de sport geen probleem mag vormen, moet de publieke opinie met betrekking tot dit thema ombuigen tot meer tolerantie;

10° te garanderen dat de adoptiemogelijkheden voor koppels van gelijk geslacht op generlei wijze worden tegengewerkt of beknot; de voorziene termijnen te respecteren en niet te misbruiken als vertragingsmanoeuvre of sabotagemiddel. Er moet worden geopteerd voor het invoeren van sancties wanneer termijnen niet worden gerespecteerd, of van een automatische goedkeuring wanneer de termijnen overschreden worden. Tevens wordt van de Vlaamse Regering de garantie verwacht dat de Vlaamse adoptieambtenaar zijn taak uitvoert om de Vlaamse adoptiediensten de juiste instructies daaromtrent te bezorgen zodat misverstanden bij het personeel

van de adoptiediensten worden vermeden. En aangezien de problematiek zich zo expliciet stelt, wordt van de Vlaamse minister van Welzijn verwacht dat die extra toeziet op de correcte uitvoering ervan. Tevens is het aan de Vlaamse adoptieambtenaar om nauwgezet de eerbiediging van de termijnen in de gaten te houden. Hij moet actief ingrijpen wanneer de termijnen worden overschreden;

11° een decretale verankering van de erkenning en de financiële middelen voor de holebi-organisaties uit te werken.

Irina DE KNOP

Ulla WERBROUCK

Elisabeth MEULEMAN

Herman SCHUEREMANS

Vera VAN DER BORGHT

An BRUSSEEL

Annick DE RIDDER